

- samfunnsredaktør Berit Aalborg
- samfunn@vl.no
- flere nyheter på vl.no/samfunn

samfunn

SMS-AKSJON BLANT BØNDER BIDRAR TIL TOMME EGGEHYLLER

■ Bøndene oppfordres til å tømme hyllene for egg, men lederen i Norges Bondelag fastholder at hensikten ikke er å ramme forbrukerne. – Vi ser at tomme hyller kan bli resultatet, men målet er ikke å tømme butikkene for egg. Vi vil skape oppmerksomhet om norsk mat, matsikkerhet og det faktum at dette ikke er en selvfølge i butikkene, sier Norges Bondelags leder **Nils T. Bjørke** (bildet) til NTB. Bondelagets landsomfattende blokade av ni eggpakkerier fra i går morges er samkjørt med en SMS-aksjon overfor medlemmene, som oppfordres til å hamstre egg. ©NTB

Åpner for flere klimasøks

Designerkjolen «Opp som en løve, ned som oljesøl» skal illustrere den potensielle kraften i Grunnlovens miljøparagraf – og kontrasten i at paragrafen hittil står så godt som ubrukt.

Foto: Kristine Jakobsen

Vilde Blix Huseby
vilde.blix.huseby@vl.no

Grunnlovens miljøparagraf har fått ny drakt. Nå blir det lettere å gå til klimasøksmål.

– Det har vært en del forvirring rundt ordlyden i miljøparagrafen, men nå er budskapet klart. Statens plikt til å verne om miljøet er tydelig slått fast, og det vil bli lettere å gå til klimasøksmål, sier jussprofessor Beate Sjøfjell.

Tirsdag ble Grunnlovens såkalte miljøparagraf, § 110 b, endret av Stortinget. Det betyr at statens aktivitetsplikt til å sette i gang klimatiltak har blitt tydeligere.

Må gjennomføre. «Enhver har Ret til et Milieu som sikrer Sundhed og til en Natur hvis Produktionsævine og Mangfold bevares. Naturens Ressourcer skulle disponeres ud fra en langsigtig og alsidig Betragtning, der ivaretager denne Ret ogsaa for Efterslægten.»

Slik lyder første del av miljøparagrafen, vedtatt i Stortinget i 1992. Paragrafen avslutter med at «Statens Myndigheder give nærmere Bestemmelser til at gennemføre disse Grundsætninger.»

– Det har vært uklart hvilket ansvar dette pålegger staten. Bakgrunnen for formuleringen er at staten skal stå fritt når det gjelder hvordan dette skal utføres, men underveis har det foregått en logisk kortslutning fra *hvordan* til *om*, sier Sjøfjell.

Jussprofessoren bruker ansvaret en brannmann har for et brennende hus for å illustrere effekten av lovtolkningen: Dersom et hus brenner, skal brannmannen få bestemme hvordan han skal slukke flammene, men ikke *om* man skal slukke den eller ikke, sier hun.

I den nye versjonen av grunnlovsbestemmelsen er dette klar-

FLERE NORSKE STATSBORGERE

■ I fjor ble det innvilget norsk statsborgerskap til 13.200 personer som tidligere var borgere av et annet land. Det er 800 flere enn i året før. Tidligere somaliske, irakiske og afghanske statsborgere utgjorde de tre største gruppene som skiftet statsborgerskap i 2013. Også kvinner fra Asia var godt representert. ©NTB

'VEIDIREKTØREN MÅ GÅ AV'

■ Avsløringene av Statens vegvesens hemmelighold av interne granskningsrapporter er så alvorlig at veidirektøren må gå. Det sier Frp-nestleder **Per Sandberg** (bildet). Han mener avsløringene er en skandale. – Jeg er rystet. Dette er en komplett skandale at disse rapportene har blitt holdt hemmelige, sier han til VG. ©NTB

mål

GRUNNLOVENS MILJØPARAGRAF

Grunnlovens paragraf 110 skal verne om individets rett til et sunt og trygt miljø.

Da Stortinget vedtok den i 1992, var intensjonen at den skulle ha rettslig betydning i alle saker som omfattet miljøet.

Paragrafen har hittil ikke hatt den gjennomgripende betydningen den var ment for.

Tirsdag ble ordlyden i paragrafen endret i Stortinget.

gjort. En ny setning har kommet til, der det heter at «Staten skal iverksette tiltak for å gjennomføre disse grunnsetningene».

Saksøkte Nederland. I andre land har klimasøksmål mot staten ikke vært uvanlig. I Nederland har advokaten Roger Cox beregnet hvor mye staten må gjøre for å oppfylle landets bidrag for å nå togradersmålet. Da Cox fant ut at det ikke var nok, saksøkte han staten.

– I Norge ligger vi nesten bedre an til å saksøke staten, fordi vi har en miljøbestemmelse i grunnloven, sier advokat Pål W. Lorentzen, som forteller at få andre land har samme virkemiddel.

Flere klimasøksmål. Lorentzen er også styreleder i Norsk Klima-

Professor **Beate Sjøfjell** gleder seg over at det nå blir lettere å gå til klimasøksmål.

stiftelse, som i fjor mottok resultatet av en juridisk utredning bestilt av stiftelsen.

Utredningen fant at Oljefondets investeringer i selskaper som utvinner olje fra kanadisk tjæresand kan være ulovlige – fordi Finansdepartementet ikke har vurdert miljøforhold knyttet til fondets investeringer i selskapene – Oljefondsinvesteringene er per i dag det mest nærliggende området å gå til saksmål på, sier Lorentzen.

Advokaten mener slike søksmål avhenger av bred oppslutning fra miljøorganisasjoner og privatpersoner. Han vil understreke at også vanlige borgere kan saksøke staten. I så tilfelle må man stå overfor saker med betydelig forurensingsskade, der myndighetene ikke gjør tilstrekkelig.

To valg. Etter tirsdagens Stortingsdebatt forventer Sjøfjell at paragrafen vil våkne til live.

– Sånn som jeg ser det, har Stortinget to valg framover. Enten så gjør de det som er nødvendig, eller så blir staten saksøkt, sier jussprofessor Sjøfjell.

Miljø- paragraf i ny drakt

Vilde Blix Huseby
vilde.blix.huseby@vl.no

Miljøparagrafen har ikke bare fått ny språkdrakt. I forbindelse med Grunnlovsjubileet har to designere kreert en visuell illustrasjon av paragrafen, i en form man kan ta og føle på.

– Kjolen er del av et større prosjekt i jubileumsåret, der Norwegian Fashion Institute har samlet ti designere til å se nærmere på norsk historie fra vikingtid til i dag, sier designer Thea Glimsdal Temte.

Temte har designet kjolen «Opp som en løve, ned som oljesøl» sammen med Eli Nistov. Kreasjonen illustrerer hvordan intensjonen bak paragraf 100 b står i kontrast til dagens politikk. Nedover baksiden av kjolen flommer «Grunnloven» ned, mens svart lin omkranser «oljepølen» som danner slepet langs gulvet. Der nede ligger også miljøparagrafen 110 b dandert – og som kunstnerne vil framheve: Ubrukt.

– For oss forteller miljøparagrafen historien om et Storting i 1992 som tok ansvar og så framover, slik de gjorde på Eidsvoll i 1814. Bare så synd at de har glemt sitt eget budskap, forteller Nistov på Besteforeldreaksjonens hjemmesider.

Kjolen har vært utstilt på Eidsvoll, og ble vist i går under hel dagsseminaret «Grunnlovens miljøparagraf 110 b: Fra ord til handling» ved Universitetet i Oslo.

TMF

4.-9. august

Sommerfestival på sørlandet

Sjekk ut nmsu.no/tmf for mer info og påmelding

NMSU

Agenda 3:16 feirer

utgivelser

med å gi deg et
abonnement ut året for
kun 150 kroner!

PS! Gjelder kun de **150** første henvendelsene. Abonnementet gjelder f.o.m. vårt jubileumsnummer og stopper automatisk 31.12.2014.

Mail abonnement@normisjon.no
Web www.agenda316.no -
Telefon 452 13 511 (11.00-14.00)

AGENDA
3:16